

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, Mgr. et Ing. et Bc. Radovana Havelce, JUDr. Milady Tomkové a Mgr. Jana Passera v právní věci stěžovatele **H. N.**, zastoupeného JUDr. Evou Poláčkovou, advokátkou se sídlem v Brně, Starobrněnská 13, za účasti **Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 11. 2006, č. j. 56 Az 132/2006 - 34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Zástupkyni stěžovatele JUDr. Evě Poláčkové, advokátce **se n e p ř i z n á v á** odměna za zastupování.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 11. 2006, č. j. 56 Az 132/2006 - 34 zamítl žalobu stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 15. 4. 2006, č. j. OAM-369/VL-10-11-2006, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“).

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Nejvyšší správní soud poskytuje ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob (§ 2 s. ř. s.), ale tato ochrana se uskutečňuje jiným způsobem než v případě krajských soudů. Zatímco úkolem krajských soudů je projednat a rozhodnout každou věc, primární funkcí Nejvyššího správního soudu jako vrcholného soudního orgánu ve věcech patřících do pravomoci soudů ve správním soudnictví je zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů ve správním soudnictví (§ 12 odst. 1 s. ř. s.). Oba články soustavy správního soudnictví tak plní odlišné poslání, které je však komplementární a zaručuje smysluplné fungování celého systému.

K plnění sjednocující role svěřuje zákon Nejvyššímu správnímu soudu různé procesní nástroje, kterým je na prvním místě nepochybně rozhodování o kasační stížnosti (§ 12 odst. 1 ve spojení s § 102 s. ř. s.). Ve věcech je však azylu podle § 104a s. ř. s. kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí

Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví.

Meritorním přezkumem jen přijatelných kasačních stížností se však ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob v každém jednotlivém případě nestává méně účinnou než v případě formálního projednání každé jednotlivé věci. Jasná, přehledná a srozumitelná judikatura totiž zvyšuje právní jistotu účastníka již před krajským soudem a správními orgány. Paušální formalizovaná spravedlnost, tedy stále nové a opakované projednávání věci, již jednou rozhodnuté, ve všech stupních soudní soustavy vede ve svém důsledku k popření jednotlivé materiální spravedlnosti. Ne všechny věci jsou totiž stejně problematické a ne všechny věci vyžadují stejnou pozornost. Projednávat každou věc a věnovat jí stejný čas a energii znovu a znovu na všech stupních, tak může popřít samotnou spravedlnost systémem vytvářenou, kdy věci objektivně odlišné, s odlišným významem a důležitostí, jsou podrobeny stejnému zacházení. Taková spravedlnost navíc není ničím jiným než zbytečně vydávaným „potvrzením“, že jednou řečené stále platí, zatěžováním soudního systému dalším řízením s předem známým průběhem a výsledkem, který přinese pouze neúnosnou délku řízení pro stěžovatele, a to nejen pro něho, nýbrž i pro všechna další řízení, pro něž soudní systém není a ani nemůže být kapacitně nastaven.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je navíc vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní procesní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví proto nezvyšuje automaticky míru právní ochrany.

Institut přijatelnosti kasační stížnosti je snahou o rovnováhu mezi dvěma zájmy, a to zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení objektivního práva. Ryze formální důraz často kladený na dosažení spravedlivého výsledku řízení, ve smyslu jeho procesní bezvadnosti, ve svých důsledcích výrazně oslabuje právní jistotu, a tedy i efektivitu práva. Jak také opakovaně uvedl Ústavní soud (např. v nálezu ze dne 13. 11. 2001, sp. zn. Pl. ÚS 15/01, Sbíрка nálezů a usnesení, sv. 24, str. 222 - 223; obdobně též v nálezu ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, Sbíрка nálezů a usnesení, sv. 31, str. 149), „žádný právní řád není a nemůže být z hlediska soustavy procesních prostředků k ochraně práv, jakož i z hlediska soustavy uspořádání přezkumných instancí, budován ad infinitum. Každý právní řád přináší, a nutně musí přinášet, i určitý počet chyb. Účelem přezkumného, resp. přezkumných, řízení může být reálně takováto pochybení aproximativně minimalizovat, a nikoliv beze zbytku odstranit. Soustava přezkumných instancí je proto výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je zavedení mimořádných opravných prostředků, čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, adekvátní toliko v případě důvodů výjimečných“.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. V s. ř. s. je upraven na základě zákona č. 350/2005 Sb., s účinností ode dne 13. 10. 2005. Je proto namístě provést jeho výklad tak, aby bylo předvídatelným způsobem stanoveno, jakými úvahami a kritérii se bude Nejvyšší správní soud v budoucnu řídit.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatele, který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1/ Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2/ Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může vyvstat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. 3/ Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. 4/ Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně - právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Přijatelnost kasační stížnosti je proto třeba odlišovat od přípustnosti kasační stížnosti na straně jedné a důvodnosti na straně druhé. Přípustnost, či spíše absence některého z důvodů nepřípustnosti, kasační stížnosti je dána splněním zákonných procesních předpokladů jako je včasné podání kasační stížnosti (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), řádné zastoupení (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), absence dalších zákonných důvodů nepřípustnosti (§ 104 s. ř. s.), apod. Důvodnost kasační stížnosti na straně druhé je otázkou věcného posouzení kasačních důvodů stěžovatelem uváděných (§ 103 odst. 1 s. ř. s.). Pokud tedy kasační stížnost splňuje zákonné podmínky procesní přípustnosti, pak je způsobem výše naznačeným zkoumán přesah vlastních zájmů stěžovatele, tedy její přijatelnost. Přichází-li však stěžovatel s námitkami, o nichž se Nejvyšší správní soud vyslovil již dříve a své rozhodnutí zveřejnil, není nutné, a ani efektivní, aby v obdobné věci znovu jednal a rozhodoval, když výsledkem by byl nepochybně stejný závěr. Je-li kasační stížnost přípustná i přijatelná, Nejvyšší správní soud posoudí její důvodnost.

Z výše uvedeného plyne, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájmem stěžovatele je však rovněž, aby uvedl, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním

případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Nejvyšší správní soud v projednávané věci konstatuje, že stěžovatel opírá kasační stížnost o důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Stěžovatel v kasační stížnosti především namítal, že krajský soud nesprávně posoudil pojem pronásledování ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona o azylu a důvody pro udělení azylu uvedené v ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Je přesvědčen, že splňoval zákonné podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, protože měl odůvodněný strach z pronásledování pro příslušnost k sociální skupině homosexuálů, kteří se stávají oběťmi útisku a diskriminace. Rozhodující je totiž existence pronásledování směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, které podnikají úřady země původu, popřípadě, které vychází od některých složek obyvatelstva, jež nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země a úřady takové jednání vědomě tolerují nebo odmítají nebo jsou neschopné zajistit před ním účinnou ochranu. Ve své argumentaci se odvolal i na judikaturu Nejvyššího správního soudu k definici sociální skupiny a pronásledování (rozsudek ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004 - 60 a rozsudek ze dne 26. 8. 2004, č. j. 5 Azs 187/2004 - 49). Má tak za to, že nebyly splněny zákonné podmínky pro zamítnutí jeho žádosti jako zjevně nedůvodné podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu.

Dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu dává dostatečnou odpověď na uvedené námitky stěžovatele. Krajský soud při rozhodování o žalobě stěžovatele vzal v úvahu tuto judikaturu týkající se pronásledování podle zákona o azylu. Jedná se o rozsudek ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003 - 37 www.nssoud.cz., podle něhož „za pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány cíleně potírají a čelí jim“. Nelze přehlédnout ani rozsudek ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Afs 63/2004 - 60, uveřejněný pod č. 364/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který vyslovil, že „... rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu“. Obsah správního spisu nesvědčí o tom, že by stěžovatel byl v tomto smyslu pronásledován.

Stěžovatel sám k výzvě krajského soudu v doplnění žaloby uvedl, že se neobracel na příslušné orgány o poskytnutí pomoci ohledně obtěžování homosexuálně orientovaných občanů, protože negativní postoj společnosti i policie k homosexualitě je rozšířeným jevem a jeho situaci by to mohlo ještě zhoršit. Nelze tedy hovořit o tom, že by státní orgány pronásledovaly stěžovatele pro jeho orientaci nebo nečelily trestné činnosti spáchané na stěžovateli. O pronásledování totiž dokonce nejde ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a jejich opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 1996, č. j. 6 A 571/94 - 25 www.nssoud.cz). Pronásledováním ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu samo o sobě není ani to, stane-li se žadatelka (původně muž) pro svou odlišnou sexuální orientaci v zemi svého původu terčem slovního a fyzického napadání, ústrků a posměšků skutečnost, že žalobkyně byla ve složité životní situaci, byla ve stresu a nyní chce žít v prostředí, které by bylo vlídné, chápavé a důstojné, je z lidského hlediska nanejvýš pochopitelná, ale není zákonným důvodem pro vyhovění

žádosti žadatelky o udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 2002, č. j. 7 A 716/2001 - 22 www.nssoud.cz). Jelikož stěžovatel nebyl pronásledován státní autoritou, nelze hovořit o tom, že by byl v zemi původu pronásledován ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona o azylu. Z tohoto důvodu proto krajský soud nepochybil, pokud dospěl k závěru, že následné jednání stěžovatele bylo právem posouzeno podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu.

Podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení azylu, je-li z postupu žadatele patrné, že ji podal s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve, a pokud žadatel neprokáže opak.

Krajský soud při rozhodování o žalobě stěžovatele vycházel i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2005, č. j. 4 Azs 300/2004 - 36 www.nssoud.cz., podle něhož „byla-li žádost o azyl podána až poté, co bylo rozhodnuto o správním vyhoštění žadatele, a tato žádost byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, nemohou před soudem obstát námitky nesprávného posouzení skutkového stavu věci vztahující se k důvodům udělení azylu“. Krajský soud při posuzování zákonných podmínek ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu vzal v úvahu též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, www.nssoud.cz, podle něhož „obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu. Nebyla-li žádost o azyl podána bezprostředně po příjezdu na území České republiky, ale až poté, co stěžovateli nebyl pro pozdní podání žádosti prodloužen pobyt, na území České republiky pobýval nelegálně a hrozilo mu správní vyhoštění, svědčí to o její účelovosti“.

Stěžovatel vstoupil na území České republiky dne 19. 7. 2005 s turistickým vízem na dobu 11 dnů a poté na území republiky pobýval delší dobu zcela vědomě nelegálně. Jelikož o udělení azylu požádal až 18. 3. 2006, tedy poté, co byl trestním příkazem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 16. 12. 2005, sp. zn. 30 T 150/2005 (právní moc dne 16. 12. 2005) uznán vinným trestným činem krádeže podle ustanovení § 247 odst. 1 písm. a) trestního zákona a odsouzen k trestu vyhoštění na dobu dvou let (lhůta k vycestování mu byla stanovena do 31. 12. 2006), již z toho je zřejmé, že o udělení azylu požádal s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Ostatně stěžovatel sám uvedl, že do azylového řízení vstoupil až poté, co mu byl uložen trest vyhoštění, protože se obával deportace do země původu. Doba nelegálního pobytu stěžovatele na území České republiky, během níž měl možnost se svobodně a volně pohybovat, byla též dostatečně dlouhá k tomu, aby mohl požádat o udělení azylu dříve (měl-li skutečný zájem o udělení azylu), než mu byl uložen trest vyhoštění.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Nejvyšší správní soud proto shledal kasační stížnost stěžovatele nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, věty první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

Soudem ustanovené zástupkyni stěžovatele JUDr. Evě Poláčkové nebyla přiznána odměna za zastupování, protože tato zástupkyně v řízení o kasační stížnosti neučinila a nevykázala žádný úkon právní služby, který by podléhal režimu vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. března 2007

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu